

อนุสัญญาฉบับที่ ๑๘๘

ว่าด้วยการทำงานในภาคประมง ค.ศ. ๒๐๐๗ (พ.ศ. ๒๕๕๐)

อนุสัญญาฉบับที่ ๑๘๘ เป็นอนุสัญญาที่รับรองเมื่อคราวประชุมใหญ่องค์การแรงงานระหว่างประเทศ สมัยที่ ๙๖ ในวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ โดยพิจารณาปรับปรุงมาจากอนุสัญญาฉบับที่ ๑๑๒ ว่าด้วยอายุขั้นต่ำ พ.ศ. ๒๕๐๒ อนุสัญญาฉบับที่ ๑๑๓ ว่าด้วยการตรวจสอบสุขภาพ (คนงานประมง) พ.ศ. ๒๕๐๒ อนุสัญญาฉบับที่ ๑๑๔ ว่าด้วยรายการในข้อตกลงของคนงานประมง พ.ศ. ๒๕๐๒ และอนุสัญญาฉบับที่ ๑๒๖ ว่าด้วยที่พักอาศัยของลูกเรือ (คนงานประมง) พ.ศ. ๒๕๐๕ อนุสัญญาฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้เมื่อพ้น ๑๒ เดือนนับแต่วันที่ผู้อำนวยการใหญ่องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ได้จดทะเบียน การให้สัตยาบันของประเทศสมาชิกครบ ๑๐ ประเทศ โดยในจำนวนนี้ต้องเป็นประเทศชายฝั่งจำนวน ๘ ประเทศ ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกที่ให้สัตยาบันอนุสัญญาฉบับดังกล่าวแล้ว ๑ ประเทศคือ ประเทศบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

จุดมุ่งหมายของอนุสัญญาฉบับนี้ คือ การทำให้มั่นใจว่า คนงานประมงจะได้มีสภาพการทำงานที่มีคุณค่าบนเรือประมงในเรื่อง ข้อกำหนดขั้นต่ำในการทำงานบนเรือ สภาพการปฏิบัติหน้าที่ ที่พักอาศัยและอาหาร การคุ้มครองความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน การดูแลทางการแพทย์ และการประกันสังคม

องค์ประกอบของอนุสัญญา (รายละเอียดอนุสัญญาฉบับที่ ๑๘๘ ตามที่แนบ) ประกอบด้วย ๕๔ มาตรา และ ๓ ภาคผนวก โดยภาคผนวกที่ ๑ เกี่ยวกับการเปรียบเทียบหน่วยการวัด ภาคผนวกที่ ๒ เกี่ยวกับข้อตกลงการทำงานของคนงานประมง และภาคผนวก ที่ ๓ เกี่ยวกับที่พักอาศัยบนเรือ โดยสรุปสาระสำคัญในส่วนต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ คำนิยามและขอบเขตการบังคับใช้

๑. อนุสัญญาฉบับนี้ใช้บังคับกับคนงานประมงทุกคน และเรือประมงทุกลำที่ทำการประมงเพื่อการค้า
๒. คำว่า “คนงานประมง (fisher)” หมายถึง บุคคลทุกคนที่ได้รับการจ้างงาน หรือได้รับมอบหมายตามความสามารถไม่ว่าด้านใด หรือให้ประกอบอาชีพบนเรือประมงใดๆ ก็ตาม รวมถึง บุคคลที่ทำงานบนเรือ โดยได้รับเงิน ตามส่วนแบ่งของสิ่งที่จับมาได้แต่ไม่รวมถึง คนนำร่อง กำลังพลของกองทัพเรือ หรือบุคคลอื่นในหน่วยงานบริการถาวรของรัฐบาล และบุคคลที่ประจำอยู่บนฝั่งซึ่งปฏิบัติงานบนเรือประมง และผู้สังเกตการณ์ทางการประมง
๓. คำว่า “เรือประมง” หรือ “เรือ” ตามอนุสัญญาฉบับนี้หมายถึง เรือขนาดใหญ่หรือเรือขนาดเล็ก ไม่ว่าจะมิใช่ลักษณะเช่นใดก็ตาม ซึ่งนำ มาใช้หรือมีเจตนาจะนำมาใช้ทำการประมงเพื่อการค้า โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบการถือครองเป็นเจ้าของเรือ
๔. “การทำประมงเพื่อการค้า” หมายถึง การทำประมงทุกรูปแบบ รวมทั้ง การทำประมงในแม่น้ำ ทะเลสาบ และลำคลอง ยกเว้นการทำประมงเชิงกีฬา และการทำประมงเพื่อสันตินาการ

๕. “หน่วยงานผู้ทรงอำนาจ” หมายถึง รัฐมนตรี หน่วยงานรัฐบาล หรือหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจในการออกและบังคับใช้ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งอื่นๆ ที่มีสภาพบังคับทางกฎหมาย ตามสาระสำคัญของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

บทบัญญัติบางประการในอนุสัญญาฉบับนี้จะผ่อนปรนไม่ใช้บังคับกับเรือที่มีความยาวน้อยกว่า ๒๔ เมตร โดยจะพิจารณาเป็นกรณีไป รวมถึงให้อำนาจประเทศสมาชิกทำการพิจารณาร่วมกับผู้แทนองค์กรฝ่ายนายจ้างและลูกจ้าง เพื่อขอยกเว้นการบังคับใช้อนุสัญญานี้กับเรือประมงน้ำจืดได้และแจ้งให้ ILO ทราบในรายงานฉบับแรก (First Report) เรื่องการปฏิบัติตามอนุสัญญาที่ให้สัตยาบันแล้ว แต่ทั้งนี้ประเทศสมาชิกต้องเตรียมความพร้อมในการขยายการบังคับใช้เพื่อให้ครอบคลุมทั้งหมดตามข้อัญญากำหนดให้ได้ในอนาคต

ส่วนที่ ๒ หลักการทั่วไป

๑. ประเทศสมาชิกต้องนำกฎหมาย ข้อบังคับ หรือมาตรการต่างๆ ภายในประเทศมาปฏิบัติและบังคับใช้ให้บังเกิดผลและเป็นไปตามตามข้อกำหนดของอนุสัญญา

๒. ประเทศสมาชิกต้องจัดให้มีหน่วยงานผู้ทรงอำนาจหรือหน่วยงานต่างๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นกลไกในการ ทำหน้าที่และรับผิดชอบในงานที่เกี่ยวข้องกับภาคการประมงทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ส่วนที่ ๓ ข้อกำหนดขั้นต่ำสำหรับการทำงานบนเรือประมง

๑. เนื่องจากการทำงานบนเรือประมงถือว่าเป็นงานที่อันตราย อนุสัญญาจึงได้กำหนดอายุขั้นต่ำไว้ที่ ๑๖ ปี
๒. ผู้ที่ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไปแต่ไม่ถึง ๑๖ ปีบริบูรณ์สามารถทำงานบนเรือประมงได้เฉพาะงานที่เบาเท่านั้น
๓. ห้ามมอบหมายให้ผู้ที่อายุตั้งแต่ ๑๕ – ๑๘ ปี ทำงานอันตราย ทั้งนี้การจะพิจารณาว่างานประเภทใด เป็นงานอันตรายให้รัฐบาลพิจารณากำหนดร่วมกับผู้แทนฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้าง
๔. ผู้ที่จะทำงานบนเรือประมงได้จะต้องผ่านการตรวจความพร้อมของสุขภาพแล้วว่าสามารถทำงานได้ซึ่งข้อกำหนดขั้นต่ำด้านการตรวจสุขภาพนี้สามารถยกเว้นสำหรับคนงานบางประเภทได้แต่ต้องไม่ยกเว้นกับคนงาน ที่ทำงานบนเรือประมงที่ออกทะเลนานกว่า ๓ วัน
๕. ไบร็รองแพทย์ต้องมีอายุสูงสุด ๒ ปี เว้นแต่ว่าคนงานประมงนั้นมีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ไบร็รองแพทย์ให้มีอายุสูงสุดได้ ๑ ปี

ส่วนที่ ๔ เงินใจในการปฏิบัติงาน

๑. ประเทศสมาชิกต้องมีกฎหมาย ข้อบังคับ หรือมาตรการที่กำหนดให้เจ้าของเรือประมงที่کشงของประเทศตนเพื่อจัดให้มีกำลังคนอย่างเพียงพอและปลอดภัยต่อการนำร่องและการเดินเรือ โดยให้อยู่ภายใต้ การควบคุมของได้กััง สำหรับเรือประมงที่มีความยาว ๒๔ เมตรขึ้นไป ต้องระบุจำนวนและคุณสมบัติของคนงานประมง ที่ต้องการ

๒. คนงานประมงที่ทำงานอยู่ในทะเลเกินกว่า ๓ วัน ต้องกำหนดให้ชั่วโมงพักผ่อนนั้นต่ำไม่น้อยกว่า ๑๐ ชั่วโมงในช่วงเวลา ๒๔ ชั่วโมง และ ๗๗ ชั่วโมงในช่วงเวลา ๗ วัน ข้อกำหนดดังกล่าวสามารถยกเว้นเป็นการชั่วคราวได้ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือแก่เรือลำอื่น หรือบุคคลที่ตกอยู่ในความลำบากในทะเล ทั้งนี้เมื่อสถานการณ์กลับคืนสู่ปกติต้องกำหนดให้คนงานประมงมีช่วงเวลาพักผ่อนชดเชยโดยเร็วที่สุด

๓. เรือประมงทุกลำต้องมีรายชื่อลูกเรือ โดยต้องส่งสำเนารายชื่อดังกล่าวให้แก่เจ้าหน้าที่บนชายฝั่งก่อนออกเรือ

๔. ข้อตกลงหรือสัญญาจ้างในการทำงานของคนงานประมง อนุสัญญากำหนดให้ต้องจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรและลงลายมือชื่อของทั้งคนงานประมงและเจ้าของเรือประมงหรือผู้แทนที่ได้รับมอบอำนาจจากเจ้าของเรือประมง โดยข้อตกลงดังกล่าวมีรายละเอียดตามที่ระบุไว้ในภาคผนวกที่ ๒ และต้องเก็บไว้บนเรือ ทั้งนี้ข้อตกลงดังกล่าวต้องถ่ายสำเนาให้แก่คนงานประมงไว้แล้ว ๑ ชุด

๕. การส่งตัวกลับ กรณีที่เรือประมงเทียบท่าหรือลอยลำอยู่ในประเทศอื่นและสัญญาจ้างในการทำงานของคนงานประมงนั้นได้สิ้นสุดลงด้วยเหตุผลใดก็ตาม เจ้าของเรือต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการส่งตัวกลับ หากเจ้าของเรือ ไม่ดำเนินการส่งตัวกลับ ประเทศสมาชิกที่เป็นเจ้าของเรือต้องดำเนินการส่งตัวคนงานประมงที่เกี่ยวข้องกลับ และมีสิทธิเรียกค่าใช้จ่ายคืนได้จากเจ้าของเรือประมง ทั้งนี้ยกเว้นกรณีที่คนงานประมงได้กระทำความผิดอย่างร้ายแรง ต่อเงื่อนไขในข้อตกลงการทำงานตามกฎหมายภายในประเทศ

๖. การคัดเลือกและการบรรจุคนงานประมง นอกจากจะมีหน่วยงานของรัฐให้บริการด้านการคัดเลือกและบรรจุคนงานประมงแล้ว อาจใช้วิธีที่ให้นักเรียนของเอกชนเข้าร่วมในการคัดเลือกหรือบรรจุคนงานประมงได้ โดยกฎหมาย ต้องกำหนดให้มีระบบมาตรฐานในการออก หรือพัก หรือเพิกถอน ใบอนุญาต หรือออกใบรับรอง รวมถึงการเก็บรักษา

๗. กฎหมายต้องกำหนดเรื่องค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการคัดเลือกและบรรจุคนงานประมง ไม่ให้เป็นภาระของคนงานประมงไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน

๘. กฎหมายต้องกำหนดให้มีการจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่คนงานประมงอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนที่ ๕ ที่พักอาศัยและอาหาร

ต้องมีกฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนดในเรื่องที่พักอาศัย อาหาร และน้ำดื่มบนเรือประมง ทั้งนี้ โดยให้เป็นไปตามบทบัญญัติในภาคผนวกที่ ๓

ส่วนที่ ๖ การดูแลทางการแพทย์ การคุ้มครองสุขภาพ และการประกันสังคม

การดูแลทางการแพทย์ การคุ้มครองสุขภาพ และการประกันสังคม กำหนดให้เรือประมงต้องมีเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่เหมาะสมกับจำนวนคน พื้นที่ปฏิบัติการและระยะทางการเดินเรือ ทั้งนี้ต้องมีคนบนเรืออย่างน้อย ๑ คน ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมหรือผ่านการอบรมการปฐมพยาบาลและมีความรู้ในการใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์และเวชภัณฑ์ โดย

คนงานประมงมีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลบนฝั่งได้ทันเวลากรณีที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือเจ็บป่วยร้ายแรง และเรือประมงต้องมีการติดตั้งวิทยุหรืออุปกรณ์สื่อสารทางดาวเทียมกับบุคคลหรือหน่วยบริการชายฝั่งที่สามารถให้คำแนะนำทางการแพทย์ได้

ส่วนที่ ๗ การปฏิบัติตามและการบังคับใช้

๑. อนุสัญญากำหนดให้ต้องมีระบบการตรวจสภาพการทำงานและสภาพความเป็นอยู่บนเรือประมงที่ชักธงของประเทศตนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีการรายงาน การติดตามควบคุม มีขั้นตอนในการร้องทุกข์มีการลงโทษที่เหมาะสม และมีมาตรการปรับปรุงแก้ไขตามความจำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้มีการปฏิบัติได้สอดคล้องกับมาตรฐานของอนุสัญญา

๒. สำหรับเรือประมงที่ทำงานในทะเลเกินกว่า ๓ วัน หรือเดินเรือในรัศมี ๒๐๐ ไมล์ทะเลรอบแนวชายฝั่ง ต้องมีเอกสารรับรองว่าเรือนั้นผ่านการตรวจเชิงสภาพการทำงานและสภาพความเป็นอยู่บนเรือประมง ซึ่งออกโดยหน่วยงาน ผู้ทรงอำนาจหรือบุคคลที่ระทำการในนามของหน่วยงานผู้ทรงอำนาจ ทั้งนี้เอกสารรับรองต้องมีอายุไม่เกิน ๕ ปี

๓. ในกรณีที่ประเทศสมาชิกที่เป็นรัฐเจ้าของท่าเรือได้รับข้อร้องเรียนหรือมีหลักฐานว่า มีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของอนุสัญญา ให้ประเทศสมาชิกที่เป็นรัฐเจ้าของท่าเรือดำเนินการเจ้าควบคุมเรือประมง และต้องรายงานต่อรัฐบาลของประเทศเจ้าของธงเรือ พร้อมสำเนาแจ้งให้ผู้อำนวยความสะดวกการแรงงานระหว่างประเทศได้ทราบด้วยในทันที

๔. ประเทศสมาชิกสามารถมอบอำนาจให้แก่สถาบันของรัฐ หรือองค์กรอื่นๆ ซึ่งเห็นว่า มีความสามารถและเป็นอิสระในการดำเนินการตรวจและออกเอกสารรับรองที่เกี่ยวข้องกับสภาพการทำงานและสภาพความเป็นอยู่บนเรือประมง ที่ชักธงของประเทศตนได้

องค์ประกอบบทบัญญัติ

อนุสัญญาฉบับที่ ๑๘๘ ว่าด้วยการทำงานในภาคประมง ค.ศ. ๒๐๐๗ (พ.ศ. ๒๕๕๐)

ส่วนที่๑ คำนิยามและขอบเขตการบังคับใช้

- คำนิยาม (มาตรา๑)
- ขอบเขต (มาตรา๒-๕)

ส่วนที่๒ หลักการทั่วไป

- การนำไปปฏิบัติ (มาตรา๖)
- หน่วยงานผู้ทรงอำนาจและการประสานงาน (มาตรา๗)
- ความรับผิดชอบของเจ้าของเรือ ได้กั้ง และคนงานประมง (มาตรา๘)

ส่วนที่๓ ข้อกำหนดขั้นต่ำสำหรับการทำ งานบนเรือประมง

- อายุขั้นต่ำ (มาตรา๙)
- การตรวจสอบสุขภาพ (มาตรา๑๐-๑๒)

ส่วนที่๔ เงื่อนไขในการปฏิบัติงาน

- อัตราค่าจ้าง และชั่วโมงการทำงาน (มาตรา๑๓-๑๔)
- รายชื่อลูกเรือ (มาตรา๑๕)
- ข้อตกลงการทำงานของคนงานประมง (มาตรา๑๖-๒๐)
- การส่งตัวกลับ (มาตรา๒๑)
- การคัดเลือกและการบรรจุ (มาตรา๒๒)
- การจ่ายเงินให้แก่คนงานประมง (มาตรา๒๓-๒๔)

ส่วนที่๕ ที่พักอาศัยและอาหาร (มาตรา๒๕-๒๘)

ส่วนที่๖ การดูแลทางการแพทย์ การคุ้มครองสุขภาพ และการประกันสังคม

- การดูแลทางการแพทย์ (มาตรา๒๙-๓๐)
- ความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน และการป้องกันอุบัติเหตุ (มาตรา๓๑ - ๓๓)
- การประกันสังคม (มาตรา๓๔-๓๗)
- การคุ้มครองในกรณีการเสียชีวิต การบาดเจ็บ และการเจ็บป่วยอันเกี่ยวเนื่องกับงานที่ทำ (มาตรา๓๘-๓๙)

ส่วนที่๗ การปฏิบัติตามและการบังคับใช้ (มาตรา๔๐-๔๔)

ส่วนที่๘ การแก้ไขภาคผนวก I, II และ III (มาตรา ๔๕)

ส่วนที่๙ บทบัญญัติท้ายบท (มาตรา ๔๖-๕๔)

ภาคผนวกที่๑ เกี่ยวกับการปรับเทียบหน่วยการวัด

ภาคผนวกที่๒ เกี่ยวกับข้อตกลงการทำงานของคนงานประมง

ภาคผนวก ที่๓ เกี่ยวกับที่พักอาศัยบนเรือ